

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

**Veronika Lhotáková: *Obraz Ivana IV. Hrozného ve stalinském Rusku,*
Bakalářská práce, FF UK v Praze, Ústav světových dějin, 2011, 51 stran**

Veronika Lhotáková se ve své bakalářské práci pokusila vykreslit obraz prvního ruského cara ve stalinském Sovětském Svazu na základě filmu režiséra Sergeje Michajloviče Ejzenštejna *Ivan Hrozný*. Vycházela z analýzy děje připravované trilogie, z níž byly realizovány pouze první dva díly, vydaných vzpomínek režiséra, představitele hlavní role N. K. Čerkasova, tehdejších pracovníků sovětského filmového průmyslu a s využitím sekundární literatury se snažila zhodnotit uměleckou stránku filmu, jeho historickou věrohodnost a v neposlední řadě ideologický účel.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. V úvodní kapitole je stručně pojednáno o pohledu ruské a sovětské historiografie na postavu Ivana Hrozného. Zejména je třeba ocenit, že se Veronika Lhotáková v krátkosti zmínila o zásazích sovětské státní moci proti historikům, jejichž interpretace doby a vlády Ivana Hrozného neodpovídala oficiální ideologii, a proto nemohla být závazná pro další badatele. Druhá kapitola je věnována Ejzenštejnovu filmovému zobrazení Ivana Hrozného. Veronika Lhotáková v ní názorně představila rozpor mezi uměleckými představami S. M. Ejzenštejna a jeho postoji k vůdci SSSR a požadavky J. V. Stalina. Ve třetí kapitole je vylíčen děj celé trilogie. Její součástí je krátké shrnutí odlišností mezi scénářem a skutečnou podobou natočených dílů. Ve čtvrté kapitole je hodnocena umělecká stránka filmu. Považuji za přínosné, že Veronika Lhotáková využívá vedle prací filmových historiků vzpomínky režiséra a jeho současníků k formulování vlastních úsudků o umělecké kvalitě filmu. V páté kapitole se srovnává filmový obraz ruského cara a jeho doby s historickou realitou. Veronika Lhotáková v ní prokázala dobrou znalost ruských reálií doby Ivana Hrozného na základě historické literatury k danému tématu.

Obraz Ivana Hrozného jako nesmlouvavého a nelítostného vládce plně odpovídal představám sovětského vedení. Rozhodující roli při jejich formování měl J. V. Stalin, který byl všeobecně znám svým obdivem k Ivanovi Hroznému a v jeho filmovém ztvárnění spatřoval oslavu vlastní osoby, politiky a ospravedlnění krutých metod vlády. S. M. Ejzenštejn však nechtěl být pouhým vykonavatelem Stalinovy vůle. Režisér měl v úmyslu představit Ivana Hrozného jako panovníka, který přes všechnu svou krutost trpí výčitkami svědomí. To nakonec vedlo ke Stalinově nespokojenosti s druhým dílem a k roztržce s tvůrcem filmu. Veronika Lhotáková všechny tyto rozpory mezi režisérem a sovětským

vůdcem přesvědčivě doložila použitými prameny. Z tohoto důvodu s potěšením musím konstatovat, že bakalářská práce splňuje všechny cíle, které si Veronika Lhotáková v jejím úvodu vytýčila.

Použité prameny a literatura jsou plně adekvátní ke zvolenému tématu bakalářské práce. Ocenění si zaslouží využití ruskojazyčné literatury, neboť doposud není zcela samozřejmé, aby zájemci o ruskou historii znali ruský jazyk. Z tohoto důvodu se domnívám, že by celé práci prospělo větší zastoupení novější ruské literatury, která je věnována osobě Ivana Hrozného. Použitou monografii R. G. Skrynnikova, který je v současnosti přední znalec dějin Ruska za vlády Ivana Hrozného, vydanou v roce 1975 považuji proto za poněkud zastaralou. Bakalářská práce se vyznačuje velmi kultivovaným písemným projevem, a proto po formální stránce nelze mít prakticky žádných připomínek. Rozsáhlý poznámkový aparát je pečlivě zpracován a ocenění si zasluhují biografické údaje osob z oblasti umění a filmového průmyslu, jejichž jména jsou ve většině případů známa jen zasvěceným odborníkům.

Celkově považuji předloženou bakalářskou práci Veroniky Lhotákové za velmi zdařilou, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Odoleně Vodě, 4. září 2011

PhDr. Pavel Smrž